

Kestorikkakasvit yleistyvät kevätiljapelloilla

JUKKA SALONEN, TERHO HYVÖNEN ja HEIKKI JALLI, MTT

Kestorikkakasvit uhkaavat viljantuotantoa. Juolavehnä on lajeista yleisin ja haitallisin, mutta myös pelto-ohdake ja peltovalvatti menestyvät erityisesti luomupelloilla. Tyypillisiä nurmiviljelyn rikkakasveja ei juuri tavata Etelä-Suomen viljapelloilla.

MTT:n kasvinsuojelututkimuksen vuosina 1997-1999 tekemässä kasvillisuuskartoituksessa löydettiin kevätiljapelloilta yhteensä 160 rikkakasvilajia. Niistä 92 oli monivuotisia ja 68 yksivuotisia lajeja. Kolmenkymmenen yleisimmän kasvilajin joukkoon mahtui yhdeksän monivuotista lajia. Näitä niin kutsuttuja kestorikkakasveja olivat juolavehnä, peltovalvatti, apilat, voikukka, pelto-ohdake, piharatamo, peltokorte, rönsyleinikki ja hiirenvirna lueteltuna yleisyysjärjestyksessä. Vain juolavehnä ja peltovalvatti ylittivät 30 prosentin yleisyysrajan. Yleisyydellä tarkoitetaan tässä sitä, moneltako tutkitulta pellolta kasvilajia löydettiin.

Juolavehnä on tärkein

Juolavehnä on ehdottomasti kevätiljapeltojen yleisin ja runsain kestorikkakasvi. Se on ainoa laji, joka mahtui kartoituksessa kymmenen yleisimmän lajin joukkoon. Peltovalvatin ja -ohdakkeen merkitys on myös lisääntymässä, sillä ne ovat tällä hetkellä runsaampia kuin 1980-luvun alussa, jolloin edellinen vastaava rikkakasvikartoitus tehtiin. Muista Pohjoismaista poiketen peltovalvatti on meillä yleisempi kuin pelto-ohdake. Kevätiljapeltojen rikkakasviruiskutuksia on aikaistettu uusien torjunta-aineiden myötä. Tämä saattaa olla syynä ohdakkeen ja valvatin menetykseen, koska ne olisi torjuttava mahdollisimman myöhään viljan pensomisen lopulla tai pesäkekäsittelyä vieläkin myöhemmin. Suurin osa kasvillisuuskartoituksessa mukana olleista 525 tavanomaisesti viljellystä pellosta oli ruiskutettu torjunta-aineilla, jotka tehoavat vähintään tyydyttävästi ohdakkeeseen ja valvattiin.

Esimerkiksi leskenlehti oli varsin harvinainen kevätiljapelloilla. Tulos johtunee osittain siitä, että rikkakasvilaskennan näyteruudut olivat pääosin pellon keskiosassa, eikä peltolohkojen laidoilla, jossa monet muutkin kestorikkakasvit lienevät yleisempiä kuin pellon keskellä.

Nurmien lajit väistyvät

Nurmiviljelyn tyypilliset rikkakasvit olivat vielä 1960-luvulla yleisiä kevätiljapelloilla. Juuri nämä lajit ovat tulleet

harvinaisemmiksi kevätiljapelloilla, varsinkin Etelä-Suomessa, jossa nurmea on vähän. Väistyviä lajeja ovat muun muassa siankärsämö, rönsyleinikki, hierakat ja peltokorte. Lajit kuuluvat kuitenkin edelleen Itä-Suomen karjatilojen kasvilajistoon.

Pohjoismainen yhteistyö käynnistynyt

Pohjoismaiset tutkijat ovat lyöttäytyneet yhteen kestorikkakasviongelman ratkomiseksi. Kestorikkakasvit ovat varsin haastava torjuntakohde kaikissa maissa sekä tavanomaisessa että luonnonmukaisessa viljelyssä. Pohjoismaissa tärkeimmät yhteiset kestorikkakasvit ovat juolavehnä, pelto-ohdake ja peltovalvatti, joiden käyttäytymistä erilaisissa kasvuoloissa tutkitaan. Tavoitteena on, että torjuntaohjeita voitaisiin tarkentaa.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 2/2001: 11 sähköposti jukka.salonen@mtt.fi puhelin (03) 4188 2483.